

AZ ÉSZAK-ÍRORSZÁGI PEACE PROGRAM

Az uniós PEACE program célja a béke és megbékélés támogatása és a gazdasági és társadalmi haladás előmozdítása Észak-Írországban és Írország határ menti régióiban.

JOGALAP

A 2014–2020-ig tartó programozási időszakot felölelő negyedik PEACE program jogalapja a 2013. december 17-i 1303/2013/EU és a 2013. december 17-i 1299/2013/EU rendelet.

HÁTTÉR

Észak-Írország 1989 óta részesül az EU pénzügyi támogatásában az Írországi Nemzetközi Alapnak az uniós regionális politika, illetve uniós hozzájárulások révén juttatott támogatások formájában.

Egy különleges bizottsági munkacsoport ajánlásait követően 1995. július 28-án elfogadták a PEACE I programot (1995–1999). 1999 márciusában az Európai Tanács úgy döntött, hogy PEACE II néven 2004-ig folytatni kell a különprogramot. A programot ezt követően 2006-ig meghosszabbították. A 2007–2013-ig tartó programozási időszakot felölelő PEACE III program továbbítte a korábbi programok néhány prioritását, és 2015. december 31-én a projekt összes tevékenysége megszűnt. A program zárónyilatkozatát 2017. március 31-ig kellett benyújtani a Bizottságnak.

2016. január 14-én új program indult (PEACE IV, 2014–2020), amely kiemelt hangsúlyt fektet a gyermekeket és fiatalokat célzó beruházásokra.

CÉLOK ÉS PRIORITÁSOK

A PEACE program végrehajtása (az európai területi együttműködés célkitűzésének keretében) Írország és az Egyesült Királyság közötti határon átnyúló együttműködési programként történik, melynek két fő célkitűzése:

- az észak-írországi és Írország határ menti régióiban zajló konfliktusokban érintett közösségek közötti kohézió;
- gazdasági és társadalmi stabilitás.

A békés és stabil társadalom megteremtése érdekében a program a konfliktus által előidézett különleges problémákra irányul. E célból két fő prioritásra (közösségek

megbékélése és a béke elősegítése) és a 2014–2020 programozási időszakban négy fő témára épül:

- közös oktatás;
- a gyermekek és a fiatalok támogatása;
- közös terek és szolgáltatások létrehozása;
- pozitív kapcsolatok kiépítése helyi szinten.

FINANSZÍROZÁS

1995 és 2013 között három PEACE program volt, melyek 1,3 milliárd euró összegű pénzügyi hozzájárulásban részesültek. Míg a PEACE I (1995–1999) és a PEACE II (2000–2006) az összes strukturális alapból részesült, a PEACE III programot (2007–2013) kizárólag az Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA) finanszírozta.

A PEACE IV program 2014–2020 programozási időszakra vonatkozó teljes értéke 270 millió euró. Az ERFA megközelítőleg 229 millió euróval (85%) járult hozzá a programhoz, mintegy 40 millió euró (15%) pedig társfinanszírozásból származik majd (azaz nem uniós forrásokból, melyekbe többek között nemzeti, regionális és kormányzati támogatások is beletartozhatnak). A PEACE IV program forrásai a társadalmi befogadást, a szegénység elleni küzdelmet és a munkavállalói mobilitást támogatják (a fennmaradó forrásokat technikai segítségnyújtásra fogják fordítani).

TÁMOGATHATÓSÁG ÉS IRÁNYÍTÁS

A negyedik PEACE program támogatására jogosult terület Észak-Írország és Írország határ menti régiói (ez utóbbihoz tartozó megyék: Louth, Monaghan, Cavan, Leitrim, Sligo és Donegal).

A program általános irányítását a különleges uniós programok irányításáért felelős szerv (Special EU Programmes Body) biztosítja, a finanszírozást pedig helyi partnerségi struktúrák és nem kormányzati szervezetek kezelik.

Emellett 2007-ben a Bizottság létrehozta az Észak-Írországgal foglalkozó munkacsoportot, mely a regionális politikáért felelős biztos irányítása alatt és az észak-írországi hatóságokkal szoros együttműködésben működik. Az Észak-Írországgal foglalkozó munkacsoport célja a versenyképesség javítása, valamint a fenntartható foglalkoztatás megteremtése, és számos szakpolitikai területet lefed, úgymint a versenypolitika, az oktatás és kultúra, az energia, stb. A munkacsoport tevékenységeinek célja továbbá, hogy hozzájáruljon a PEACE program keretében működő projektek sikeréhez.

EREDMÉNYEK

A PEACE program lehetőséget biztosít a részvételre és a párbeszédre, valamint arra, hogy közelebb hozzák a polgárokhoz a közösségfejlesztéssel kapcsolatos döntéshozatalt és felelősségi köröket (alulról építkező megközelítést alkalmazva). A program projektek széles körét finanszírozta, köztük áldozatokat és túlélőket, fiatalokat, kkv-kat támogató programokat, infrastrukturális és városrehabilitációs projekteket,

valamint bevándorlókat támogató és a társadalom egészének etnikai sokszínűségét ünneplő projekteket.

Fontos kiemelni, hogy a program mára már a béketeremtési politika egyik példájává vált, amelyet Európa-szerte és más régiókban is meg kell osztani.

A PEACE PROGRAM JÖVŐJE

A 2016. június 23-i népszavazáson a szavazók többsége (51,9%) az Egyesült Királyság Európai Unióból való kilépése mellett szavazott. A brexit után változni fog az Egyesült Királyság helyzete, ami hatással lesz az uniós szakpolitikákra is, ideértve a kohéziós politikát és a PEACE programot is.

Észak-Írország jelentős uniós pénzügyi támogatásban részesül, és az Egyesült Királyság kilépése miatt hosszú távon aggodalmak merülnek fel számos észak-írországi ágazattal, valamint a békefolyamattal és a 2020 utáni, határon átnyúló együttműködéssel kapcsolatban (Észak-Írország az Egyesült Királyság egyetlen régiója, amelyet szárazföldi határ választ el egy másik tagállamtól, vagyis a brexit után az Unió egyik külső határa az Ír-szigeten lesz).

A 2020 utáni kohéziós rendeletekre vonatkozó javaslataiban a Bizottság PEACE program folytatását („PEACE Plus”) kezdeményezte. A javaslat szerint, tekintettel a program jellemzőire, azt integrált módon kell kezelni, úgy, hogy az Egyesült Királyság hozzájárulását külső címzett bevételeként kell integrálni a programba. Ezenfelül a különleges uniós programszervezet, a SEUPB – amennyiben irányító hatóságként lett kijelölve – tagállamban működőnek tekintendő. A javaslatok rendes jogalkotási eljárás keretében tartoznak és a Parlament 2019 márciusában fogadta el első olvasatbeli álláspontját.

Az Európai Parlament és a Tanács 2019. március 25-én elfogadta az (EU) 2019/491 rendeletet a PEACE IV területi együttműködési programok folytatásának lehetővé tétele érdekében. Ezt az Egyesült Királyság Unióból való, a kilépésről rendelkező megállapodás nélküli kilépése esetén kell alkalmazni. Ez a rendelet lehetővé teszi a PEACE IV programok eredményes folytatását az új jogi keretben.

AZ EURÓPAI PARLAMENT SZEREPE

A Parlament mindig is támogatta a PEACE programnak és az Írországi Nemzetközi Alapnak nyújtott uniós pénzügyi hozzájárulásokat. Az Írországi Nemzetközi Alap részére nyújtott európai uniós pénzügyi hozzájárulásról (2007–2010) szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletre irányuló javaslatra vonatkozó, 2010. június 15-i jogalkotási állásfoglalásában^[1] a Parlament hangsúlyozta, hogy az Írországi Nemzetközi Alapnak ki kell egészítenie a strukturális alapok által finanszírozott tevékenységeket, különösen az Észak-Írországi és Írország határ menti régiójában megvalósuló PEACE III program tevékenységeit. A Parlament hivatalosan felhívja a Bizottságot arra, hogy biztosítsa ennek koordinálását.

A Parlament a kohéziós csomaggal kapcsolatban betöltött társjogalkotói szerepében (a közös rendelkezésekről szóló rendelet és az Európai Regionális Fejlesztési

[1]HL C 236. E, 2011.8.12., 173. o.

Alap által az európai területi együttműködési célkitűzésnek nyújtott támogatásra vonatkozó egyedi rendelkezésekről szóló rendelet vonatkozásában) határozottan támogatta a PEACE program továbbvitelét a 2014-2020-ig tartó időszakra. Ezenfelül 2014. november 13-i állásfoglalásában a Parlament kiemelte a PEACE programnak a fejlődés, a gazdasági és társadalmi kohézió és a közösségek közötti megbékélés kiépítésében játszott szerepét.

Az Egyesült Királyságban tartott népszavazás eredményét követően az Európai Parlament 2017. április 5-i állásfoglalásában aggodalmának adott hangot az Egyesült Királyság EU-ból való kilépésének következményei miatt, és kiemelte, hogy meg kell őrizni az Észak-Írország és Írország közötti békét.

Az uniós kohéziós politika Észak-Írországra gyakorolt hatásáról szóló, 2018. szeptember 11-i állásfoglalásában az Európai Parlament tudomásul vette a PEACE program és az Interreg programok folytatására irányuló bizottsági javaslatot, valamint az Egyesült Királyságnak a kohéziós politika jövőjéről szóló, 2018. áprilisi állásfoglalását, amelyben az Egyesült Királyság kijelenti, hogy kész a PEACE IV potenciális utódjának felkutatására a 2020 utáni időszakra Észak-Írország kormánya, az ír kormány és az EU részvételével, valamint elkötelezi magát amellet, hogy a jelenlegi többéves pénzügyi keretben tiszteletben tartja a PEACE és Interreg tekintetében tett kötelezettségvállalásokat. A Parlament úgy véli, hogy „az EU és az Egyesült Királyság közötti folyamatban lévő tárgyalások sérelme nélkül, folytatódnia kell a területi együttműködéshez nyújtott uniós támogatásnak, különösen a határon átnyúló és a közösségek közötti projektek esetében, tekintettel a különleges uniós kohéziós programok, vagyis a PEACE és az Interreg programok eredményeire Észak-Írországban, amelyek különösen fontosak a régió stabilitása szempontjából”.

Diána Haase / Marek Kołodziejski
04/2019

